

1 W jakich okolicznościach rodzic może zgodnie z prawem wywieźć dziecko do innego państwa bez zgody drugiego rodzica?

1.1. W pierwszej kolejności należy wspomnieć o kompleksowej zmianie ustawy o stosunkach między rodzicami a dziećmi wprowadzonej ustawą z 2013 r. zmieniającą ustawę o stosunkach między rodzicami a dziećmi oraz o nazwiskach (Kindschafts- und Namensrecht-Änderungsgesetz 2013) (Federalny Dziennik Urzędowy (BGBl) I 2013/15), która weszła w życie w Austrii w dniu 1 lutego 2013 r. Od tego czasu przepisy dotyczące miejsca zamieszkania znajdują się w § 162 austriackiego kodeksu cywilnego (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – kc), przy czym nie należy ich interpretować w oderwaniu od innych przepisów, ale w szerszym kontekście pozostałych przepisów ustawy o stosunkach między rodzicami a dziećmi.

1.2. Rodzic może zawsze wywieźć dziecko do innego państwa bez zgody drugiego rodzica, jeżeli, po pierwsze, wykonuje wyłączną władzę rodzicielską nad dzieckiem; po drugie, z wyprzedzeniem powiadomił drugiego rodzica o zamiarze wywiezienia dziecka; i po trzecie, drugi rodzic nie wyraził w rozsądnym terminie wyraźnego sprzeciwu wobec zamiaru wywiezienia dziecka ani nie zwrócił się do sądu o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej. Jeżeli drugi rodzic zwróci się do sądu w tej sprawie, sąd jest zobowiązany rozstrzygnąć, czy wywiezienie dziecka jest zgodne z prawem. Aby zabezpieczyć wykonanie orzeczenia o zmianie miejsca zamieszkania, sąd może również nałożyć na rodzica zakaz opuszczania kraju z dzieckiem (§ 107 ust. 3 zdanie czwarte ustawy o rozstrzyganiu sporów (Außerstreitgesetz – AußStrG)).

Drugi rodzic jest zobowiązany wziąć pod uwagę oświadczenie rodzica, który nie wykonuje władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, jeżeli zachowanie się w sposób wskazany w tym oświadczeniu jest w większym stopniu zgodne z dobrem dziecka.

Jeżeli rodzic wykonujący wyłączną władzę rodzicielską nad dzieckiem nie poinformował drugiego rodzica o planowanym wyjeździe pomimo spoczywającego na nim obowiązku udzielenia takich informacji (§ 189 ust. 1 zdanie pierwsze kc – obowiązek ten obejmuje również przypadki wyjazdu za granicę) lub jeżeli rodzic wykonujący wyłączną władzę rodzicielską nad dzieckiem wyjedzie za granicę pomimo wyraźnego sprzeciwu drugiego rodzica, sytuacja taka nie stanowi (w przypadku gdy drugi rodzic nie wykonuje władzy rodzicielskiej nad dzieckiem) naruszenia przepisów dotyczących władzy rodzicielskiej w rozumieniu art. 3 konwencji haskiej dotyczącej uprowadzenia dziecka, ale stanowi wyłącznie naruszenie przepisów austriackiego prawa rodzinnego regulujących stosunki między rodzicami, co może wywoływać skutki na gruncie prawa rodzinnego (od zwykłego upomnienia po powierzenie władzy rodzicielskiej innej osobie).

1.3. Jeżeli sąd powierzył władzę rodzicielską obojgu rodzicom, muszą oni – w zakresie, w jakim będzie to wykonalne i możliwe – wykonywać władzę rodzicielską za porozumieniem (§ 137 ust. 2 zdanie ostatnie kc).

W tym kontekście należy rozróżnić sytuację, w której dziecko zostaje wywiezione za granicę przez a) rodzica, w którego gospodarstwie domowym zazwyczaj zamieszkuje, oraz sytuację, w której dziecko zostaje wywiezione przez b) drugiego rodzica, w którego gospodarstwie domowym zazwyczaj nie zamieszkuje. Wywożąc dziecko za granicę, rodzic, w którego gospodarstwie domowym dziecko zazwyczaj nie zamieszkuje, dopuszcza się każdorazowo czynu zabronionego w rozumieniu art. 3 konwencji haskiej dotyczącej uprowadzenia dziecka. W przypadku rodzica, w którego gospodarstwie domowym dziecko zazwyczaj zamieszkuje, sytuacja prawna jest bardziej złożona.

Przepisy przywołanego powyżej § 189 ust. 1 zdanie pierwsze kc dotyczące obowiązku informowania drugiego rodzica w kwestiach o istotnym znaczeniu mają również zastosowanie w przypadku, gdy władzę rodzicielską wykonują oboje rodzice (§ 189 ust. 5 kc). To, czy niewywiązanie się z obowiązku poinformowania drugiego rodzica zgodnie z przepisami § 189 ust. 1 zdanie pierwsze kc stanowi samo w sobie naruszenie przepisów dotyczących władzy rodzicielskiej w rozumieniu art. 3 konwencji haskiej dotyczącej uprowadzenia dziecka, nie zostało jeszcze w pełni wyjaśnione w ramach nowej sytuacji prawnej, ponieważ pomimo istnienia różnych podejść do tej kwestii nadal brak jest orzecznictwa w tym zakresie.

W tym kontekście należy również wziąć pod uwagę oświadczenie rodzica, w którego gospodarstwie domowym dziecko zazwyczaj nie zamieszkuje, jeżeli zachowanie się w sposób wskazany w tym oświadczeniu jest w większym stopniu zgodne z dobrem dziecka. Niezależnie od tego, czy niewywiązanie się z obowiązku poinformowania drugiego rodzica zostanie uznane za bezprawne naruszenie przepisów dotyczących władzy rodzicielskiej w rozumieniu konwencji haskiej dotyczącej uprowadzenia dziecka, niewywiązanie się z tego obowiązku może stanowić zachowanie naruszające przepisy austriackiego prawa rodzinnego w ramach stosunków wewnętrznych między rodzicami i może wywoływać wyżej wymienione skutki.

1.4. Jeżeli sąd powierzył władzę rodzicielską obojgu rodzicom bez wskazania, w gospodarstwie domowym którego z rodziców dziecko ma zazwyczaj zamieszkiwać, konieczne jest uzyskanie zgody drugiego rodzica. W przypadku braku zgody drugiego rodzica można zwrócić się do właściwego sądu rodzinnego i opiekuńczego (*Pflegschaftsgericht*) z wnioskiem o rozstrzygnięcie tej kwestii. W swoim orzeczeniu sąd musi wziąć pod uwagę dobro dziecka oraz prawa rodziców do ochrony przed przemocą, swobody przemieszczania się i wolności wyboru zawodu (§ 162 ust. 3 kc). Jednak również w tym przypadku każde z rodziców posiada prawo do reprezentowania dziecka (w kwestiach związanych z ustaleniem jego miejsca zamieszkania) wyłącznie w zakresie, w jakim nie pozbawiono go tymczasowo lub na stałe władzy rodzicielskiej.

2 W jakich okolicznościach zgoda drugiego rodzica jest niezbędna dla wywiezienia dziecka do innego państwa?

Uzyskanie zgody drugiego rodzica jest niezbędne w każdym przypadku, jeżeli rodzic wywożący dziecko a) nie posiada władzy rodzicielskiej nad dzieckiem albo b) posiada władzę rodzicielską nad dzieckiem, ale dziecko nie zamieszkuje zazwyczaj w jego gospodarstwie domowym.

Jeżeli a) rodzic, w którego gospodarstwie domowym dziecko zazwyczaj zamieszkuje, lub b) rodzic posiadający wyłączną władzę rodzicielską nad dzieckiem zdecydował się wyjechać z dzieckiem do innego państwa, musi – w ramach stosunków wewnętrznych między rodzicami – powiadomić drugiego rodzica o tym fakcie zgodnie z § 189 kc (zob. odpowiedź na pytanie 1) i wziąć pod uwagę jego stanowisko, jeżeli jest ono w większym stopniu zgodne z dobrem dziecka.

3 W jaki sposób można zgodnie z prawem wywieźć dziecko do innego państwa, jeżeli drugi rodzic nie udziela zgody na wywiezienie dziecka do innego państwa, mimo że jest to konieczne?

3.1. Jeżeli sąd powierzył władzę rodzicielską obojgu rodzicom bez wskazania, w gospodarstwie domowym którego z rodziców dziecko ma zazwyczaj zamieszkiwać, rodzic, który zamierza przenieść swoje miejsce zamieszkania do państwa trzeciego bez zgody drugiego rodzica, musi wystąpić do właściwego sądu rodzinnego i opiekuńczego. W orzeczeniu dotyczącym udzielenia zgody sąd musi wziąć pod uwagę dobro dziecka oraz prawa rodziców do ochrony przed przemocą, swobody przemieszczania się i wolności wyboru zawodu (§ 162 ust. 3 kc).

3.2. Jeżeli rodzic, który zamierza wyjechać z dzieckiem za granicę, nie posiada władzy rodzicielskiej nad dzieckiem lub jeżeli dziecko nie zamieszkuje zazwyczaj w jego gospodarstwie domowym, rodzic taki może wystąpić do sądu o pozbawienie drugiego rodzica władzy rodzicielskiej lub ograniczenie jego

władzy rodzicielskiej (oraz o – potencjalnie również tylko częściowe – przeniesienie władzy rodzicielskiej na siebie). W braku przesłanek uzasadniających odmowę udzielenia takiej zgody sąd może również, w szczególności jeżeli chce zastosować mniej restrykcyjny środek ochrony prawnej niż pozbawienie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, uchylić obowiązek uzyskania niezbędnej zgody lub udzielić zgody zastępczej (§ 181 ust. 1 kc).

3.3. Rodzic posiadający władzę rodzicielską nad dzieckiem, w którego gospodarstwie domowym dziecko zazwyczaj zamieszkuje, musi przekazać drugiemu rodzicowi stosowne informacje i zapewnić mu możliwość wyrażenia swojego stanowiska (§ 189 kc), przy czym przekazanie takich informacji lub uzyskanie zgody drugiego rodzica nie jest warunkiem koniecznym do wywiezienia dziecka za granicę.

4 Czy do tymczasowego wywiezienia dziecka (np. na wakacje, w celach związanych z opieką medyczną itd.) oraz wywiezienia dziecka na stałe takie mają zastosowanie te same zasady? Jeżeli dotyczy, proszę przedstawić właściwe formularze zgody.

Również w odniesieniu do tymczasowego wywiezienia dziecka za granicę w przypadku wspólnej władzy rodzicielskiej rodzice muszą – w zakresie, w jakim jest to wykonalne i możliwe – wykonywać władzę rodzicielską za porozumieniem (§ 137 ust. 2 zdanie ostatnie kc). Przedstawienie dowodów potwierdzających wypracowanie takiego wzajemnego porozumienia nie jest jednak warunkiem koniecznym do wywiezienia dziecka za granicę.

Wymóg osiągnięcia wspólnego porozumienia może jednak w sposób w pełni zgodny z prawem nie mieć zastosowania na przykład w przypadku spontanicznej weekendowej wizyty u dziadków mieszkających za granicą w sytuacji, w której drugi rodzic i tak nie zamierzałby spotkać się z dzieckiem w tym czasie (w takiej sytuacji osiągnięcie wspólnego porozumienia nie jest konieczne).

To samo dotyczy przypadków, w których drugi rodzic musi zostać tylko poinformowany o wyjeździe (§ 189 ust. 1 kc), przy czym ustalenie, czy tymczasowe wywiezienie za granicę można w ogóle uznać za kwestię o istotnym znaczeniu, zależy od okoliczności danej sprawy (np. czasu trwania wyjazdu, miejsca docelowego i celu podróży).

Ostatnia aktualizacja: 22/12/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.